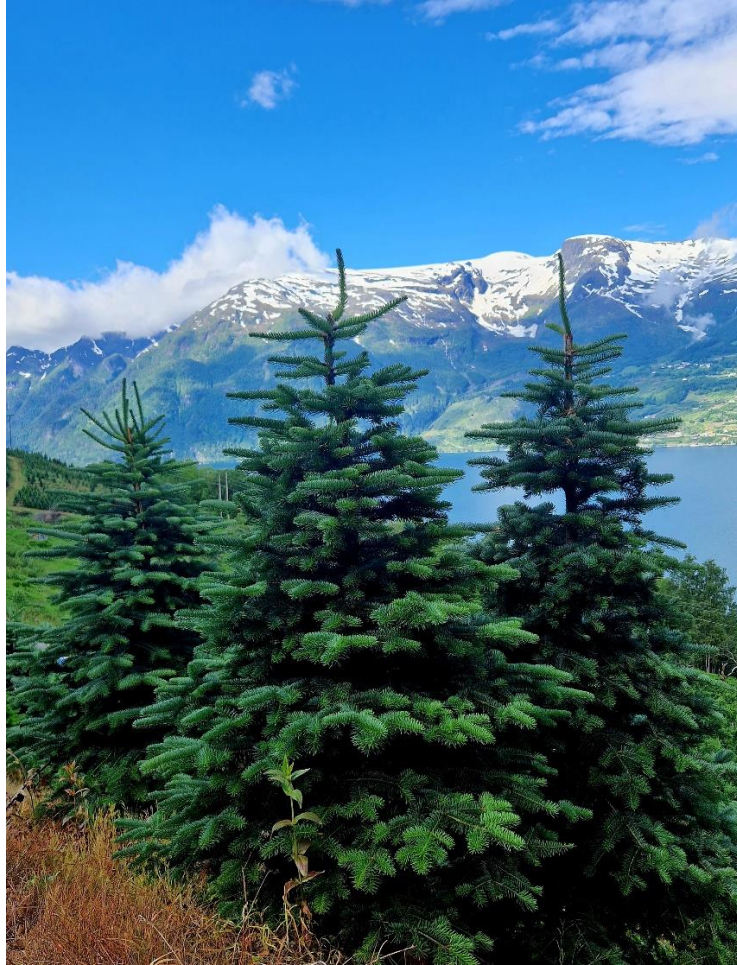

Undervisningsopplegg VG3 Naturbruk

Tema: Juletre dyrking – planlegging av oppstart

Hei lærere

Oppgaven er bygget opp som læreplanverket, der verdier (fra de som ligger på vg3 gårdsbruk) og kjerneelementer er viktigst, og satt de inn i hva som er mht juletreproduksjon (ikke hva denne oppgaven krever. Det er for å vise produksjonen og hva de må forvente av juletreproduksjon opp mot dette). Filmene ligger det linker til i elevenes oppgave. Boka vi henviser til er Juletreproduksjon, som en får kjøpt gjennom Skogkurs sin nettbutikk;

<https://butikk.skogkurs.no/categories/juletreproduksjon> . Vi har med to vedlegg, vedlegg 1 er på et tema som ikke boka dekker. Vedlegg 2 er ekstramaterialet om den gården som er med i film 2.

Det som er med kursivt, er til lærerne - det er en egen utgave til elevene!

Tidsbruken styrer du som lærer ut fra hvor mye dere går i dybden – og om dere velger å ha med hele oppgaven. I utprøvingen av oppgaven så en at en kan bruke mye tid på teorien om en ønsker. I oppgaveløsningen er det viktig med god veiledning, spesielt for de elevene som er usikre. I utprøvingen av oppgaven så vi også at de fleste valgte egen gård å jobbe ut fra, men brukte caset som en støtte.

Hilsen Norsk Juletre og Skogkurs

<https://www.udir.no/lk20/lbr03-03>

Tidsbruk Vg3; 12 timer på etablering og lover og forskrifter.

Teori v/ film, lesing, undervisning og oppgaveløsning.

Mål for undervisningstema:

- Bli kjent med juletre dyrking.
 - a) bli bevist på hvilke forhold som har betydning for økonomien
 - b) få kjennskap til hva stell av juletrefelt går ut på.
- Lage en plan der du vurderer de ulike elementene for oppstart med juletrær.
- Vurdere hva juletre dyrkeren kan gjøre for å øke bærekraften i sin produksjon
 - a) For naturen mht det biologiske mangfoldet
 - b) For sin egen økonomi

Sentrale verdier og juletreets sin relevans i samfunnet

Juletre, hør på ordet. De fleste opplever glede i juletiden. Og for mange er juletreets selve symbolet på jul. Ikke mange vet og tenker på at det er mye jobb og tid som legges ned for at vi alle skal kunne kjøpe oss et juletre, altså glede som er dyrket på rot. Juletre er en 200 år gammel tradisjon i Norge, og er en kulturarv det er viktig å ta vare på.

Juletreproduksjon handler om å lage et naturbasert produkt i en landbruksbedrift. Under gårdssalg, om en velger dette, vil en også kunne gi kundene andre tjenester i tillegg. Ved selvhogst vil kundene få unik opplevelse av å velge sitt eget tre som en hogger ned selv. Spesielt for barnefamilier er dette med på å gi en livskvalitet og glede. Har en i tillegg bål der en kan få seg noe varmt å drikke/spise øker opplevelsen. Noen har også dyr en kan hilse på.

I arbeidet med juletrær og i planlegging av er det viktig med respekt for naturen og være miljøbevisst i sin produksjon. Hvordan en bruker ressursene og tenke på at en forvalter ressursene for fremtidige generasjoner. Som produsent og dyrker av juletre er det viktig å ta vare på naturmangfoldet og plantehelsen. Juletreproduksjon kan være en måte å videreutvikle en landbruksbedrift på.

Kjerneelementene inn mot Juletreproduksjon i VG3 Landbruk

vi har her tatt med kjerneelementene for hele juletreproduksjonen – bakgrunnen er at vi tenker det er viktig for elevene å se dette i en helhet for produksjonen – ikke hva som trengs for å løse oppgaven.

Agronomi

Kjerneelementet agronomi handler om jord og jordsmonn og om hvordan dette skjøttes og kultiveres for å opprettholde bærekraftig produksjon. Agronomi handler også om plantekultur og hvordan dette kan optimaliseres innenfor rammene for krav til plantehelse, og markedets kvalitetskrav. Videre handler det om praktiske ferdigheter og handlag og sikker bruk og vedlikehold av maskiner, utstyr og bygninger. Bruk av digitale ressurser og ny teknologi inngår også i kjerneelementet

Bærekraftig landbruk

Kjerneelementet bærekraftig landbruk handler om drift og forvaltning av en landbrukseiendom. Det handler også om økonomiske rammevilkår og om å analysere og optimalisere gårdens drift. Videre

handler det om hvordan naturgrunnlag, bygninger, maskiner, arbeidskraft og andre ressurser en landbruksbedrift rår over, kan forvaltes og utvikles i et langsiktig perspektiv med hensyn til natur, miljø, samfunn og klima.

Sikkerhet og kvalitet

Kjerneelementet sikkerhet og kvalitet handler om å ivareta helse, miljø og sikkerhet og kvalitetssikring i en landbruksbedrift. Det handler om tiltak som sikrer yrkesutøverens psykiske og fysiske helse. Videre handler kjerneelementet om risikovurdering, internkontroll og kvalitet i både prosesser og produkter og regelverk knyttet til dette. Det handler også om krav til dokumentasjon og om krav som er nedfelt for landbruksproduksjoner gjennom kvalitetssystemet i landbruket, og kjennskap til gjeldende regelverk.

Tverrfaglighet

*som dere ser av lærerplanen så kan dette tema kobles opp til fagene: gårdsdrift, utmark og kulturlandskap og plante- og husdyrproduksjon. **Vi legger ikke opp til en dyp og omfattende tverrfaglighet i oppgaven til elevene, men vil nevne det som en mulighet til lærerne.***

Bærekraftig utvikling er det tema av de overordnede tverrfaglige temaene en kan tenke seg

«I vg3 landbruk handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om hvordan profesjonell landbruksproduksjon påvirker natur, miljø og klima, hvordan landbruket bidrar til verdiskaping i samfunnet, og hvilket ansvar landbruket har for å forvalte ressursgrunnlaget for kommende generasjoner. Det handler også om hvordan prinsipper og praksis for bærekraft kan ivaretas i landbruksproduksjoner og i forvaltningen. Videre handler det om hvilken betydning klimaendringer har for landbruket.»

1. Setter en juletreproduksjon inn i dette, så ser en jo på hvordan profesjonell juletreproduksjon påvirker natur, miljø og klima. Da må det settes av tid til diskusjonen rundt driftsform mht konvensjonelt og økologisk. Integrert plantevern og hvordan redusere kjemisk behandling. Plassering av felt opp mot vann og annet i lovverket. Ikke monokulturer, men ta vare på det biologiske mangfoldet.
2. Verdiskaping i samfunnet mht glede ut til folket, folkehelse mht glede og eventuelt selvhogst som salgsmetode. Arbeidsplasser i flere ledd; produsent, salgslodd mht engrossalg, ulike salgssteder, andre produkter som kan kobles på og banktjenester for å nevne noen. Og at en skaper kjøpekraft med en produksjon som gir økonomisk utbytte.
3. Forvaltning av ressursgrunnlag for kommende generasjoner; tema her kan være lang tidshorisont og jula kommer hvert år. Mulighet til å frese ned felt og bruke arealet til annen produksjon umiddelbart.
4. Vise hvordan prinsippet med bærekraft kan ivaretas i landbruksproduksjoner.
 - Mot naturen
 - Mot økonomi
5. Klimaendringer, mye å si mht vekststed, tørke og fukt. Nye sykdommer, skadedyr og organismer. Vekstsensongens lengde.

Grunnleggende ferdigheter

Her har vi vektlagt behovet for disse ferdighetene i juletreproduksjonen.

bakgrunnen er at vi tenker det er viktig for elevene å se dette i en helhet for produksjonen – ikke hva som trengs for å løse oppgaven.

Muntlige ferdigheter i juletreproduksjon er viktig i flere av vekstpunktene i verdiskapningsskjeden. Ved innkjøp av ulikt utstyr, ved eventuelle behov for veiledning er det viktig å kunne beskrive hva en trenger muntlig i møte med andre mennesker. I juletreproduksjon er det nyttig å møte andre produsenter og utvikle sin faglige kompetanse sammen, der en diskuterer og reflekterer over de ulike delene av produksjonen. Velger en selvhogst, eller egen torghandel ved salg av juletrærne er det meget viktig å kunne snakke med kunder og skape god stemning. Ved engrossalg vil kunder komme på befarings og merking av juletrær, her er det viktig å kunne vise frem det en skal selge, fremme hva som er dine trærns beste kvaliteter – samt forhandle kontrakter.

Å kunne skrive er viktig for å dokumentere aktiviteten i juletreproduksjon. Internkontroll er viktig og lovpålagt, ikke minst om en velger å bruke kjemisk eller biologisk plantevern. Ved salg er det viktig å kunne reklamere for sine produkter.

Å kunne lese er viktig for å følge opp planer, bruksanvisninger og lovverk. Det å holde seg oppdatert på produksjon og annen faglig informasjon er viktig for å ha en forsvarlig og bærekraftig bedrift – både i forhold til natur og økonomi.

Å kunne regne er nødvendig når du skal bestille planter, gjødsel og annet. Det er kostbart om en bestiller for mye eller for lite. Det å kunne forstå tabeller og enkel statistikk er nyttig. Ved salg er det mange som tar ulik pris etter høyde, samt kvalitet. En må kunne sette opp enkelt budsjett og regnskap i sin produksjon.

Digitale ferdigheter er nyttig i juletreproduksjon. En skal rapportere inn sitt salg i virkedatabasen. Ved markedsføring av sine produkter ser vi at sosiale medier blir viktig, ikke minst om du skal ha selvhogst eller drive eget torgsalg. Mye av den informasjon du trenger vil enn også finne digitalt. Det innebærer også å utvikle etisk bevissthet og å vise digital dømmekraft.

Kompetansemål fra VG3 Landbruk

Som lærer må du selv se på hvor lang tid du bruker på dette og hvilke kompetansemål og fag du /dere trekker inn. Det er en mulighet å gå tverrfaglig ut – og knytte det til de tre fagene sammen. Vi legger denne muligheten der, så må lærerteamet selv velge om de bruker denne muligheten. I en utvidet oppgave kan alle kompetansemålene under ivaretas – men kun planleggingen mht at dette skal være en teoretisk oppgave.

Går en for en større oppgave der en legger inn mer drøfting jamfør kompetansemålene under – bør tidsomfanget i oppgaven økes.

For et undervisningsopplegg på ca 4 timer foreslår vi det som er farget grønt nedenfor i kompetansemålene. Det med gult er også meget relevant.

Kompetansemål etter gårdsdrift

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere landbruksproduksjoner i tråd med gjeldende regelverk, standarder, kvalitetssystemer og krav til dokumentasjon og internkontroll

vurdere hvordan bærekraftig forvaltning kan ivaretas i landbruksproduksjoner, og drøfte hvordan næringsaktivitet kan påvirke lokalsamfunnet, miljøet og det biologiske mangfoldet

planlegge og vurdere tiltak for energiøkonomisering og vurdere alternativer for å redusere klimaavtrykke

Kompetansemål etter utmark og kulturlandskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere arbeid knyttet til skjøtsel, bruk, beiting og høsting i skog, utmark og kulturlandskap

gjøre rede for naturlige endringsprosesser i skog, utmark og kulturlandskap og reflektere over hvordan menneskelig aktivitet kan påvirke økosystemene

gjøre rede for muligheter for flerbruk av utmark og kulturlandskap og drøfte mulige interessekonflikter hos brukere og rettighetshavere

Kompetansemål etter plante- og husdyrproduksjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere arbeid i en jord- og plantekultur i både flerårige og ettårige produksjoner

drøfte likheter og forskjeller mellom konvensjonelt og økologisk landbruk med tanke på dyrkingsteknikk, dyrehold, bruk av innsatsfaktorer og omsetning av produkter

utarbeide smittevernplan og plan for håndtering av smittsomme dyre- og plantesykdommer på et gårdsbruk etter gjeldende regelverk, og gjennomføre smitteverntiltak

Teoribakgrunn

Sider henviser til boka Juletreproduksjon

Filmer:

- Verdiskapningskjeden for juletre dyrking, vi ser på vekstpunktene der juletre dyrkeren kan utgjøre en forskjell på produktet. Animasjonsfilm.
<https://vimeo.com/771545091/c807fdd087>
- Klargjøring av juletre felt: <https://vimeo.com/771543358/861824ff91>
- Norge trenger juletre dyrkere, <https://youtu.be/T7A9MIIANBI>

Vedlegg:

1. Skogfond og måleplikt i juletre- og pyntegrøntproduksjon. *Bjørn Helge Bjørnstad -SKOGKURS*
2. Beskrivelse av eiendommen, Svandal Juletre gård, som vi viser i filmen om klargjøring og oppstart av juletreproduksjon. *Gudrun Margrete Dyrseth – juletreprodusent.*

Emner for kurset:

Lønnsomhet

1. Økonomi: s 68 – 72 og vedlegget Skogfond og måleplikt i juletre- og pyntegrøntproduksjon.
Bjørn Helge Bjørnstad -SKOGKURS

Husk her, at spesielt utgifter har blitt høyere enn eksemplene på side 71 og 72. Prisen på salg av juletrær ligger også noe høyere. På engrossalg varierer det en del. Snittpris nå i 2022 er på om lag kr 200,- og på vanlig norsk gran er på om lag kr 150,-

Men på selvhogst og salg fra torgplass ligger trærne på ca kr 550,- til 1200,-. Noen trær har lavere kvalitet og pris ned til ca kr 300,-. Dette kommer noe an på hvordan du bygger opp ditt salg.

Lover og regler

- Omdisponering av areal. Juletre er skogproduksjon. Ønsker du å benytte dyrket mark som produksjonsareal, må du søke om omdisponering. Matproduksjon er viktig, men det kan være arealer som ikke egner seg så bra mht beliggenhet og størrelse. Da kan juletreproduksjon være bra for gårdens økonomi.
Teoribakgrunn finner du på Landbruksdirektoratet sin nettside
<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/eiendom/omdisponering>
- Utsetting av utenlandske treslag
Se side 24 i boka, Valg av treslag. Pr dd så må en søke fylkesmannen om tillatelse for å plante utenlandske treslag. I 2021 ble det lagt inn et forslag på ny forskrift, og den vil gjøre det enklere for juletreproduksjon når den eventuelt blir vedtatt:
Enklere regler for juletrær
Det foreslås at man går over fra søknadsplikt til meldeplikt for produksjonsformer som ikke medfører fare for spredning til omgivelsene. Dette vil omfatte det aller meste av juletreproduksjonen der trær blir høstet før de setter frø.
- Rapportering av salg, VSOP og Skogfond innbetaling (Skogfond er ikke lovpålagt, men lurt for de som har muligheten). Teori ligger som **vedlegg 1** til denne oppgaven.

Treslag og provenienser

Treslag: s 7-15

Organisering og klargjøring av juletrefelt

Film – kommer ca 1. november. Ca 5 minutter.

Ekstrastoff; se vedlegg 2

I dagens samfunn er mange forbrukere opptatt av bærekraft og at en bruker mindre kjemiske stoffer på de varer de ønsker å kjøpe. En trenger ikke ha økologiske varer, men det er et ønske om mere organiske juletrær i Europa nå. Norsk Juletre har sammen med NIBIO et forskningsprosjekt som går ut på å tiltrekke seg nytteedyr (Mariehøner, edderkopper og Gulløye for eksempel), som kan hjelpe til med å bekjempe skadedyr (midd, lus ol). Får å få inn nytteedyr er det viktig med norske markblomster i området, enten i feltet under juletrærne eller egne felt ved siden av. Vi vet at mange av disse nytteedyrene trenger overvintringsplasser som for eksempel insektshoteller. Pr dd har vi lite forskningsbasert kunnskap på dette, men vi ser viktigheten av å spille på lag med naturen og flere juletre dyrkere er nå bevist på ikke å ha rene monokulturer med juletrær. I løpet av høsten kommer det en forskningsartikkel på dette som vi vil linke opp til oppgaven.

Oppgave som kan besvares individuelt eller i gruppe

Til lærere: Mht elevmedvirkning; her kan dere bestemme sammen med elevene om det er individuell oppgave eller gruppebesvarelse. Her kan du som lærer gå i dialog med de elever du kjenner som bør ha redusert arbeidsmengde, og de elever som du mener kan strekke seg og ha med drøftinger. Medvirkning og på om elev velger caset, eller om de har eget sted de vil sette oppgaven inn i.

Her vil lærerne få en «fasit», men det er ingen korrekt løsning. Det kan hende at elever velger en annen salgsform en det som driver har gjort. Det viktige er å drøfte og argumentere for hvorfor en velger det en gjør. Vi bruker ordet begrunn – mens det står vurder i kompetansemålene .

Hvis en ser nærmere på ord i kompetansemålene som vi bruker i oppgaven, definisjonene er hentet fra UDIR – dette legger vi inn i oppgaven til elevene:

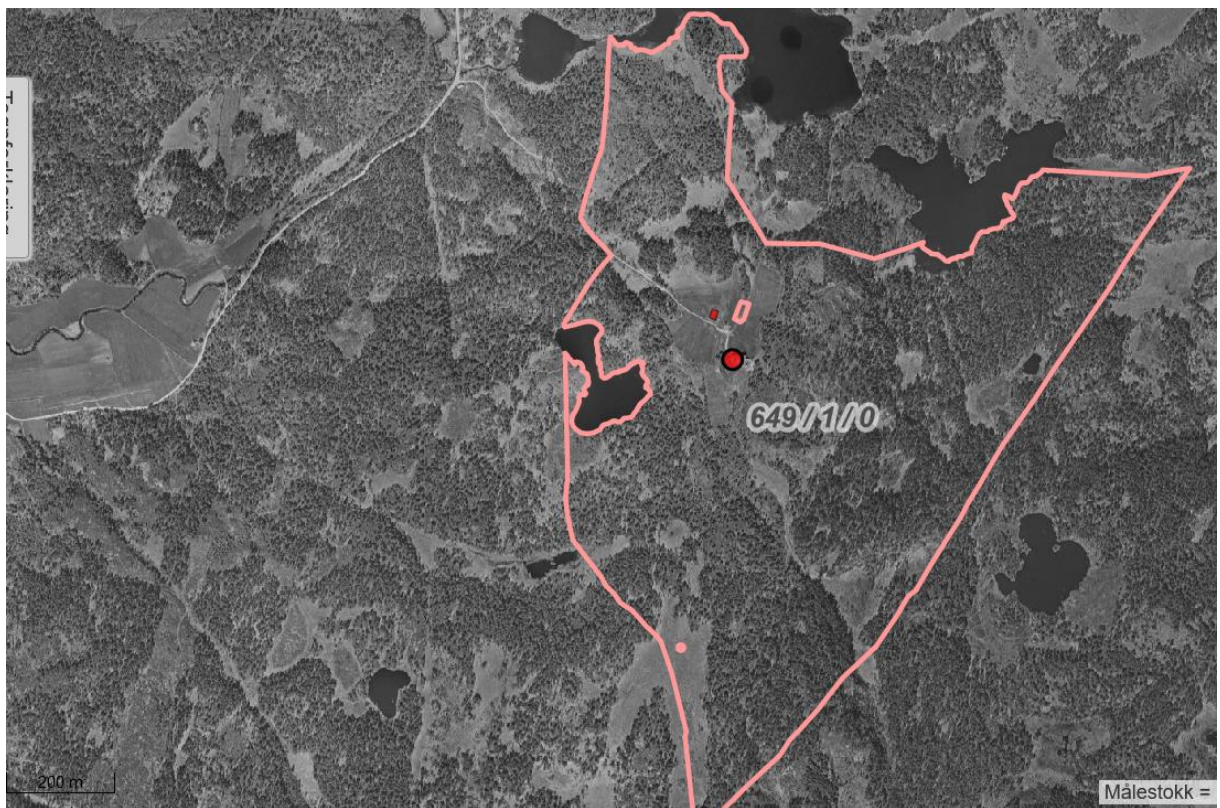
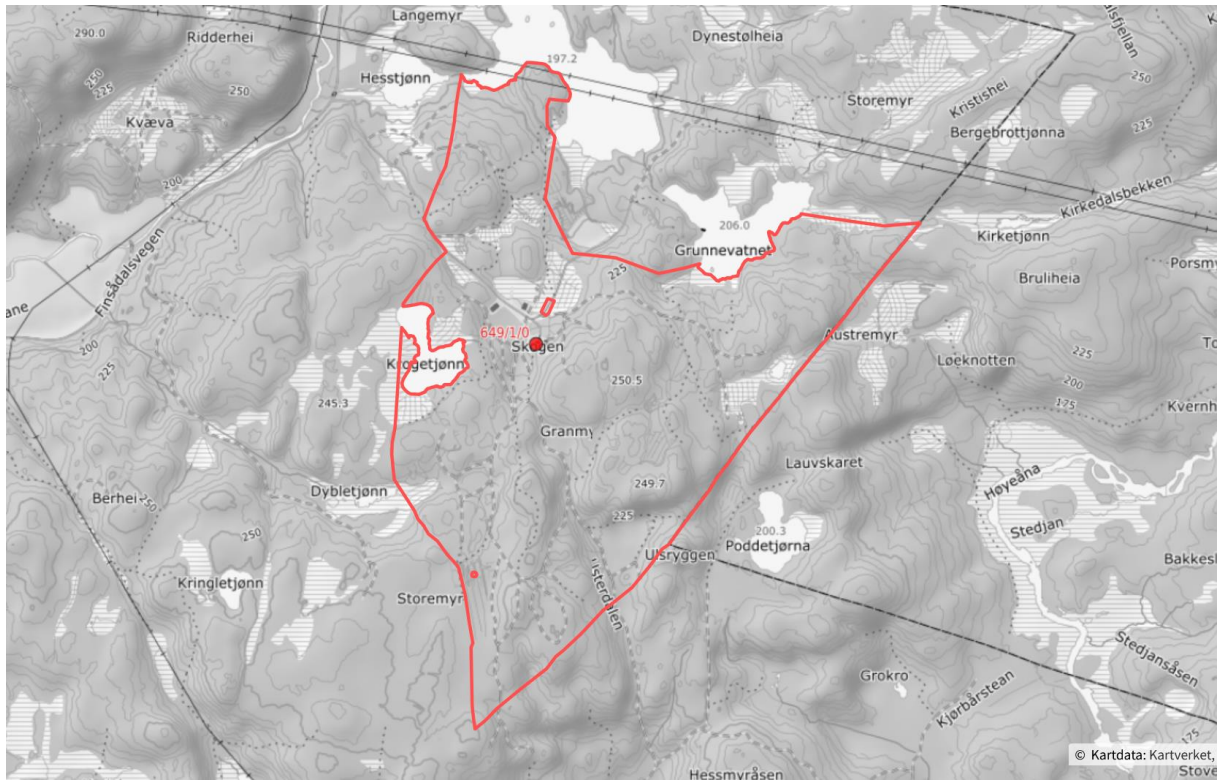
Husk å les oppgaven og se etter hvilket ord som brukes, for å gi en rett besvarelse:

- ✓ **Å vurdere** er å overveie ulike sider ved et saksforhold eller synspunkt. Det kan også omfatte å bedømme kvaliteten ved et produkt eller en prosess. En vurdering resulterer ofte i en beslutning, en bedømmelse eller en konklusjon.
- ✓ **Å planlegge** er å lage en framdrift for å nå et mål. Planen beskriver hvordan vi har tenkt å gå fram for å oppnå målet, og kan vise sammenhengen mellom aktiviteter, gjennomføring og mål.
- ✓ **Å drøfte** er å belyse en sak ved å trekke fram forskjellige sider av den, og argumentere både for og imot. Drøftingen kan avsluttes med en konklusjon. Å drøfte kan vi gjøre selvstendig og i dialog med andre. Ordskifte mellom flere om et saksforhold kan bety det samme som å diskutere.

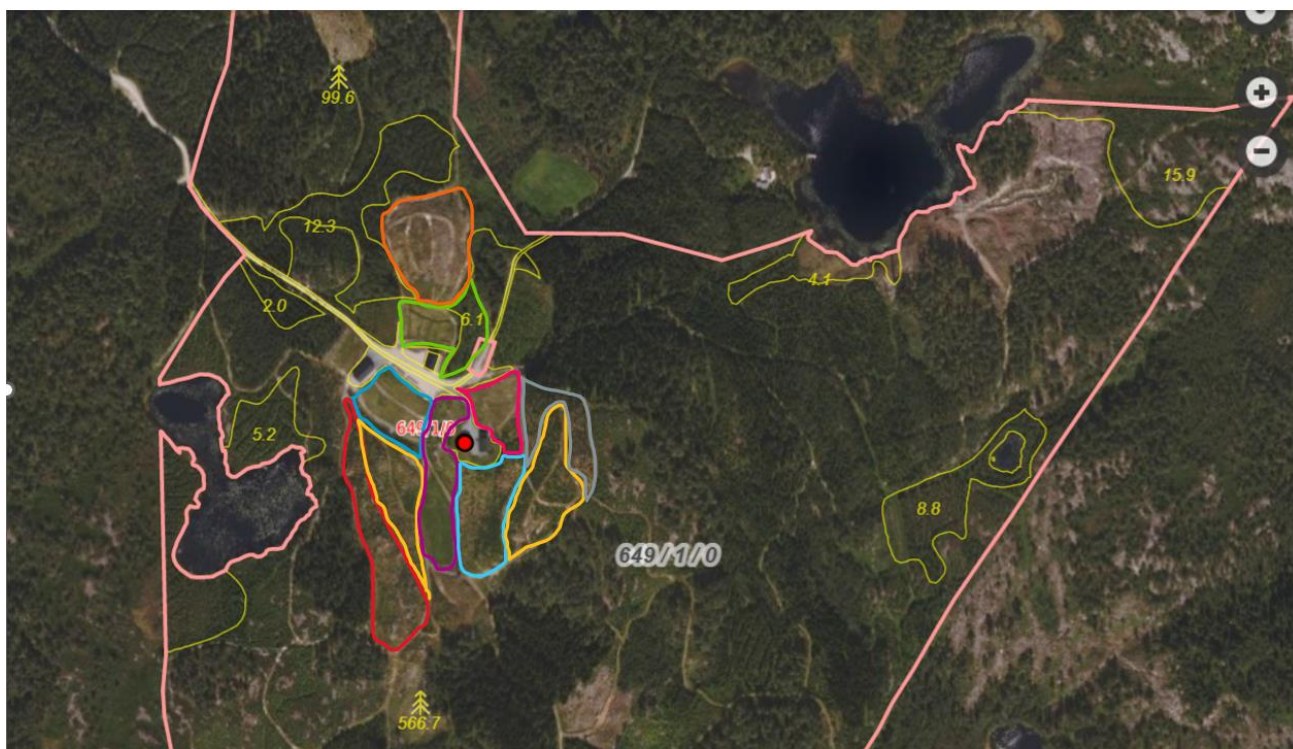
Case mht etablere juletreproduksjon. Og beskrivelse av omgivelsene.

Du får et kartutsnitt (**Lærer; her er det med veier – det sier vi ikke noe om til elevene – så får dere sett om de kan kart, du eller elevene kan finne denne eiendommen på <https://gardskart.nibio.no/landbrukseiendom/4205/649/1/0?qardskartlayer=ar5kl7>**. I utprøvingen av dette opplegget så fant elevene eiendommen fort på Gardskart) fra Skogen, en landbrukseiendom i Agder. Og et bilde fra før juletreproduksjon ble startet. Du skal ut fra dette planlegge en

juletreproduksjon. Alternativt kan du bruke egen gård som utgangspunkt. Benytter du egen gård, må du beskrive omgivelsene.

- Kartutsnitt og bilde -FASIT slik det er i dag med 10 skift – se de ulike fargene som er brukt til å markere felt i bildet under. Husk at fasiten er en måte å løse dette på.

Tekstforutsigelser: på Fokus

• Beskrivelse –

- Beliggenhet i landet: Agder inne i landet
- Høyde over havet og toppografi: ca 200 – 250 moh
- Hjortedyr i området: Ja
- Avstand til marked mht salg?
 - 30 km til Mandal
 - 35 km til Kristiansand
- Skogfond – ja

Til Lærere; Salgsform; ligger langt inne i skogen og pr dd kun engros. Men en fordel om elevene kan ta med en begrunnelse mht valg av salgsform, for er 35 km langt for en fin opplevelse? NB – Ingen fasit.

Kart:

Lag en plan for hvordan dette arealet kan benyttes til juletre med 10 årig omløp, og gå nærmere inn på noen faktorer som er viktige å vurdere nøye igjennom før en starter en produksjon. I planen har du med følgende, om du ikke har avtalt noe annet med lærer.

- a. Lag en kort beskrivelse av gård mht arealene, topografi og annet du ser på kartet eller er kjent med.
Bruker du egen gård – finn kart og lag en kort beskrivelse av beliggenhet og annet av betydning. Se beskrivelsen av case sin gård.
- b. Beskriv og vurder hvilken type salg du tenker, begrunn hvorfor

Til Lærer. Begrunn opp mot størrelse på arealet. Stor produksjon gjør at noe må selges engros. Begrunn ut fra nærhet til marked mht selvhogst.

- c. Tegn de 10 ulike skiftene inn på kartet. Ta gjerne med en vurdering av ditt oppsett.

Til lærer får bilde med hvordan dette er i dag – NB ikke fasit, men mulighet til å diskutere i ettertid utfra det elevene har laget og det som er virkelighet.

- d. Vurder om det behov for å gjerde inn juletreproduksjonen.

Til lærer; er det hjortevilt i regionen og de velger edelgran er det lurt med gjerde.

- e. Tegn inn planlagt veinett – begrunn (vurder) hvorfor du tenker å legge veiene der du velger? *Til lærer: Er det mht salg, hogst og stell av plantene. Vedlagt ligger dagens veier.*
- f. Se på arealvalg for ditt juletreffelt– hvilke typer treslag kan passe hvor? Er det noen lovverk du må ta hensyn til?
Se på topografi og jordtype. Er det utmark/skog, dyrket mark. Når kan det eventuelt være lurt å hente inn veiledning?

Til Lærer: Det kan være lurt å begrunne med om det er helling/skråning, himmelretning, høyde over havet og ulike treslag på ulike klimatiske steder.

Hvilken jordtype er det, Er det morene og mineraljord eller myr. Lovverk om det er dyrket jord – omdisponering. Tenker de edelgraner må det pr dd søkes om lov – nytt lovverk kommer.

- g. Annet du ønsker å ha med i din plan, som det kan være lurt å ha vurdert. Begrunn svaret om du tar med denne delen.

Temaer du **kan** belyse er:

- Salg og produksjon av juletrær, drøft gjerne hvordan dette kan påvirker (det biologiske) mangfoldet i naturen ut fra den driften du planlegger.
- Drøft likheter og forskjeller mellom konvensjonell og økologisk drift mht salg og innsatsfaktorer i din plan for juletre dyrking.
- Andre faktorer du mener er viktig.

Til lærer: her tenker vi at de på høy måloppnåelse bør ta med en drøfting av punktene over.

- h. Sett opp en oversikt på økonomi, bruk gjerne eksempel på side 71 og 72 i boka – men finn reelle tall på utgiftene. Estimer salg av engros trær: på edelgran kr 200,- og vanlig gran kr 150,-. Selvhogst/torgsalg med ulike tre kvaliteter til pris mellom kr 300,- og 1200,-. Vanlig norsk gran ligger somregel rundt kr 550,- og edelgran rundt kr 600 – 800,-

Til lærer; her bør det noe inn om fordelene med skogfond, samt avsetning til skogfond som er frivillig – men kan være lurt økonomisk på sikt.

Vurdering; Til Lærer

Usikker på hva som bør stå her til elevene. Jeg har ikke lyst til å ha med ulike kriterier til ulike karakterer.

*Til **underveisvurdering** – her har dere lærere mulighet til å bruke det vi har lagt inn med kursiv i å veilede elever. Dere kjenner den enkelte elev og må veilede opp mot dennes mestringsnivå. Det er her **tilpasningen kommer til den enkelte elev**. Dere kan også velge for noen elever at de kun gjør punkt*

(a) b, c og d. Og får da ikke toppkarakter. Sluttvurdering kan gjøres ulikt. Noen har innlevering, andre fremlegg med PP, og noen en samtale med lærer. Diskuter form med elevene.

Heller en forventning på innhold, og så må dere vurdere dette opp mot måloppnåelsen og hva som står i kompetansemålene.

Elevmedvirkning; kan velge en annen gård en case. Kan velge bort noen av oppgavene, for eksempel e, f og g. Sluttvurdering – hvordan sluttproduktet eller en fremføring skal være.

Vurdering, til elev

Se på ordene som brukes og svar på det som etterspørres:

- ✓ **Å vurdere** er å overveie ulike sider ved et saksforhold eller synspunkt. Det kan også omfatte å bedømme kvaliteten ved et produkt eller en prosess. En vurdering resulterer ofte i en beslutning, en bedømmelse eller en konklusjon.
- ✓ **Å planlegge** er å lage en framdrift for å nå et mål. Planen beskriver hvordan vi har tenkt å gå fram for å oppnå målet, og kan vise sammenhengen mellom aktiviteter, gjennomføring og mål.
- ✓ **Å drøfte** er å belyse en sak ved å trekke fram forskjellige sider av den, og argumentere både for og imot. Drøftingen kan avsluttes med en konklusjon. Å drøfte kan vi gjøre selvstendig og i dialog med andre. Ordskifte mellom flere om et saksforhold kan bety det samme som å diskutere.

Underveisvurdering:

Ha en god dialog med lærer om hvilke punkter du bør ha med i din besvarelse. Videre så kan vurderingen du får på denne oppgaven, gi deg gode råd videre til neste oppgave. Dette betyr at vurderingen på denne oppgaven er en underveisvurdering frem mot standpunkt-karakteren.

Forslag på sluttvurdering til denne oppgaven:

Forslag til vurdering er innlevering av skriftlig arbeid og/eller fremlegg av besvarelse blir dere enige med lærer om

Forventet med i oppgaven:

- *Produksjonsform og arealvalg; Beskrivelse av eiendommen/arealet som er tenkt brukt, gjerne tegning eller bilde.*
 - *Jordgrunnlag og topografi.*
 - *Beskrivelse av; er det feks utmark/skog, dyrket mark*
 - *Er det morene og mineraljord eller myr*
 - *Helling på terreng og hvilken retning – betydning for hvilket treslag en planter*
 - *Bør ha med at en ønsker rådgiving før en gjør noe – for å få rett tre på rett plass og en vurdering på forarbeidet.*
 - *Bør ha tenkt at de skal ta ut jordprøver til analyse*
 - *Veier (hva er ditt behov innenfor for eksempel salg, planting, stell ol) og hva er mulig mht flatt, ulent, bratt terreng.*
 - *Konvensjonell eller økologisk drift*
 - *En kort markedsanalyse og beskrivelse av type salg*
- *Forebygging av skader fra eventuelle hjortedyr = gjerde om en planter edelgran*
- *Ønsket treslag*

- Økonomi – hva kan en forvente av utbytte.

Vedlegg 1

Skogfond og måleplikt i juletre- og pyntegrøntproduksjon

Bjørn Helge Bjørnstad -SKOGKURS

Produksjon av juletrær og pyntegrønt omfattes av regelverket knyttet til skogfond og måleplikt. Hva betyr dette i praksis og hvilken økonomisk betydning har dette i produksjonen?

Hvem skal rapportere salg?

Ved omsetning til større grossister som skal selge videre er det i utgangspunktet grossisten som skal rapportere. Ettersom dette ikke er en innarbeidet praksis i juletre- og pyntegrøntnæringen er det viktig at produsenten har dette avklart i sine salgsvtaler. For salg til mindre oppkjøpere og egensalg er det normalt produsenten som selv skal stå for denne rapporteringen.

Rapporteringsmetode

Selv om det er frivillig å innbetale til skogfond fra salget, er du **pliktig** til å rapportere inn salget til den nasjonale Virkesdatabase for Skogfond Og måleOpplysninger (VSOP). Skjemaet for omsetning skal derfor fylles ut og sendes inn etter hver måned med omsetning for å registrere salgsvolum og rapportere ønsket innbetaling av skogfond. Skjemaet «Rapportering av skogfond og måleopplysninger» (LDIR 918) finner du på Landbruksdirektoratets nettsider. Her er det også muligheter til å gjennomføre rapporteringen digitalt, men prosessen her er noe komplisert for den som ikke er kjent med systemet. Papirskjemaet anbefales derfor for den alminnelige juletre- og pyntegrøntprodusent.

Bruk av skogfond

Ved bruk av skogfond får produsenten en skattefordel som utgjør et viktig økonomisk bidrag i etableringsfasen. Avsetning til skogfond ved salg er frivillig, men i de fleste tilfeller vil dette være lønnsomt dersom du skal etablere nye omløp. For investeringer i juletreproduksjon kan også skogfond avsatt fra tømmer- eller vedsalg benyttes, da det ikke skilles på hvor innbetalingen til skogfondet kommer fra.

Alle kostnader knyttet til forarbeid før planting, plantearbeidet og etterarbeidet året etter planting omfattes av skogfondsordningen.

Landbruksdirektoratet har i samhandling med Norsk Juletre beskrevet dette i det som er kalt ***Ofte stilte spørsmål***;

Kan skogfond brukes til produksjon av juletrær

Ja, skogfond kan brukes til etablering av felt for juletre- og pyntegrøntproduksjon, men ikke til kvalitets- og produksjonsfremmende tiltak.

Hva menes med etableringsfasen for et juletefelt?

Bruk av skogfond på juletefelt er kun tillatt for investeringer i forbindelse med etablering. Med etableringsfasen forstår vi kalenderåret hvor plantinga skjer, pluss det påfølgende kalenderåret.

Merk at kostnader knyttet til etablering av et nytt juletefelt, og kostnader i forbindelse med reetablering for et nytt omløp vurderes likt.

Kan forberedelseskostnader før planting, slik som ugrasbekjempelse og jordbearbeiding dekkes med skogfond?

Ja, denne typen kostnader kan dekkes med skogfond. Som jordarbeiding i denne sammenheng regner vi tiltak som er nødvendig for å sikre god etablering. Her skiller vi mellom kostnader til tiltak som er nødvendig for etableringen (ugrasbekjempelse, torvflekking, ordinær markberedning), og mer omfattende tiltak (f.eks. fjerning av stubber) som utføres for å legge til rette for rasjonell drift i produksjonsfasen. Kostnader for tiltak i den første kategorien kan dekkes med skogfond, mens tiltakene knyttet til rasjonell drift ikke kan dekkes.

Kan kostnader knyttet til drenering av juletefelt dekkes med skogfond?

Ja, kostnader til drenering kan dekkes med skogfond når dette skjer i forbindelse med etablering.

Kan opparbeidelse av veier i juletefelt dekkes med skogfond?

Produksjonene på et juletefelt er å betrakte som skogproduksjon, og bruk av skogfond følger derfor de generelle retningslinjer i forhold til bygging og vedlikehold av skogsveger. Det er viktig å huske at det er andelen av kostnaden som tilsvarer nytteverdien for skogproduksjonen som kan dekkes med skogfond.

Kan ugrasbekjempelse dekkes med skogfond gjennom hele etableringsfasen?

Ja, kostnader til ugrasbekjempning som gjennomføres i etableringsfasen kan dekkes med skogfond.

Ved etablering kan lus og sopp være en utfordring. Vil kostnader til bekjempelse av disse kunne dekkes med skogfond?

Ja, hvis dette skjer i etableringsfasen (senest året etter planting), kan kostnadene dekkes med skogfond.

Ved etablering vil det normalt være nødvendig med gjødsling. Vil dette kunne dekkes med skogfond?

Ja, hvis dette skjer i etableringsfasen (senest året etter planting), er det også her mulig å dekke kostnadene med skogfond.

Kan ugrasbekjempelse dekkes med skogfond gjennom hele etableringsfasen?

Ja, kostnader til ugrasbekjempning som gjennomføres i etableringsfasen kan dekkes med skogfond.

Ved etablering kan lus og sopp være en utfordring. Vil kostnader til bekjempelse av disse kunne dekkes med skogfond?

Ja, hvis dette skjer i etableringsfasen (senest året etter planting), kan kostnadene dekkes med skogfond.

Ved etablering vil det normalt være nødvendig med gjødsling. Vil dette kunne dekkes med skogfond?

Ja, hvis dette skjer i etableringsfasen (senest året etter planting), er det også her mulig å dekke kostnadene med skogfond.

Kan kostnader til inngjerding mot vilt dekkes med skogfond?

Ja, kostnader til inngjerding som har som formål å stenge viltet ute fra feltet kan dekkes med skogfond. Dette gjelder også dersom man finner at løsninger for elektronisk viltavverging er mest hensiktsmessig

I produksjonstiden er det nødvendig å gjøre kvalitetsfremmende tiltak som forming og toppskuddreduksjon. Vil dette kunne dekkes med skogfond?

Nei, kostnader til slike tiltak kan ikke dekkes med skogfond.

Hva menes med bruttoverdi i forbindelse med innbetaling av skogfond?

Forskriften sier at avsetning til skogfond skal baseres på virkets bruttoverdi. For juletrær betyr dette verdien ved salg til grossist, men uten eventuelle kostnader til transport, emballasje eller lignende.

Praktisering av skogfundsordningen i kommunen

Kunnskapen om detaljene knyttet til skogfond og juletre- og pyntegrønt varierer i den kommunale forvaltningen. Ettersom kommunen er førsteleddet i produsentens kontakt når skogfond skal benyttes er vår erfaring at mange produsenter ender opp med varierende erfaringer omkring praktisering. Vi kan derfor oppleve at produsenter i en nabokommune har fått ok til å dekke kostnader som ligger utenfor ordningen, eller at vi blir nektet å dekke kostnader som åpenbart ligger innenfor. I så måte er momentene nevnt ovenfor i *Ofte stilte spørsmål* en god rettesnor på hva som ligger innenfor dagens skogfundsordning.

Virkning av skogfond med skattefordel

Den skattefrie andelen av skogfondet er 85 prosent. Det betyr at bruk innestående midler fra skogfondet til tiltak som gir skattefordel, kun inntektsføres med 15 prosent.

Generelt fører ordningen til at egenandelen etter skatt blir som vist i tabellen nedenfor ved innkjøpte varer og tjenester.

I 2022 er skattereglene for produsent som er virksomhetsbeskattet med personinntekt slik;

	Marginal skatteprosent						
	22 %	33,2	34,9	37,2	46,6	49,6	50,6 %
Produsentens reelle kostnad etter skatt i % av kostnad	59	39	35	31	14	8	6

Dette medfører at du i realiteten kun betaler 31 prosent av kostnaden dersom du har 37,2 prosent marginalsatt, og 8 prosent av kostnaden om du har 49,6 prosent marginalsatt.

Derfor – benytt skogfond!